

ÕPPETEGEVUSED

| <i>Tegevus</i> | <i>Tegevuste kirjeldused</i> | <i>Tegevusele kuluv aeg</i> |
|---------------------|--|-----------------------------|
| <i>Eelhäälestus</i> | <p>Tahvlil on Eliaserite perekonna foto 1922. aastast. Foto siin: esitluse 2. slaidil. Õpetaja loeb õpilastele ette teose „Siberi laul“ Agnia (Rutt) Eliaseri raamatust „Passita ja pajata“, mis suunab vestluse Agnia (Rutt) Eliaseri isikule ja perekonnale ning tunni teemale ja ülesannetele.</p> <p>Esitluse leiab ka siit: https://www.eha.ee/pilvi/index.php/s/NLpd6oY8H4icsLr</p> <p>(Võimalik lõiming teiste õppeainetega: pala laulmine muusikatunnis. Pala lauldi loo „Aisakellad“ viisil.)</p> | 10 min |
| <i>Õppimine</i> | <p>1. ülesanne. Paaristöö. Õpilased tutvuvad Agnia Eliaseri elu kajastavate dokumentidega ja fotodega. Joonistavad paberile ajatelje ning märgivad sellele dokumentide ja fotode põhjal Agnia kaksteist olulist elusündmust.</p> <p>Ülesandes kasutatud arhiiviallikad (dokumendid ja fotod) saab kõik alla laadida ka siit: https://www.eha.ee/pilvi/index.php/s/Y832NxoqqgkRywo</p> <p>2. ülesanne. Õpilased tutvuvad töölehel olevate küsimustega. Õpilased kuulavad Stockholmi Eesti Muusika ja Kultuuriühingu Lähiraadio saates 30.04.1986 ette loetud Agnia (Rutt) Eliaseri raamatu „Passita ja pajata“ katket (pikkus 8:43 min) ning vastavad töölehel olevatele küsimustele. Vastuste analüüs õpetaja juhendamisel.</p> <p>Video Canvas</p> | <p>20 min</p> <p>25 min</p> |

| | | |
|--------------------------------|---|--------|
| | <p>Video Youtubes</p> <p>3. ülesanne. Õpilased loevad Agnia kirja oma täditütre pojale Rein-Ottole (ERA.4991.1.218. Leht 7, 7p) ning vastavad töölehel olevatele küsimustele. (Sõltuvalt õpilaste oskustest võib kasutada kirja kas originaalkujul või selle transkribeeritud versiooni.)</p> | 15 min |
| Refleksioon | <p>Tahvlil kõrvuti Eliaserite perekonna 1922. aasta foto ja dokument, kus on kirjas mis Eliaserite perekonna liikmetest sai (ERAF.136SM.1.3706 leht 31p). Dokument ja foto esitluse 3. slaidil. Arutelu teemal „Kuidas Nõukogude võim muutis ühe eesti perekonna elusaatus?“ (Võtta kokku Agnia elukäik, edasi arutada, mis juhtus teiste perekonnaliikmetega.)</p> | 10 min |
| Tagasiside ja kokkuvõte | <p>Arutelu järgnevalt kahel küsimustel. Millised olid inimese valikuvõimalused Nõukogude võimu all 1940ndatel aastatel? Mida oleksid Sina Agnia olukorras teinud?</p> <p>Võimalik lisaülesanne / kodune ülesanne: Rein Eliaseri kirja Petseri jaamast 17. juuni 1941 lugemine ja analüüs. Õpilased loevad Rein Eliaseri kirja. Kujutlevad end tema olukorda ja kirjutavad ühe kirja oma lähedasele inimesele.</p> | 10 min |

Vastused õppematerjali „Ühe naise lugu: Agnia Eliaser“ juurde

Ülesanne 1. Tutvu Agnia Eliaseri elu kajastavate dokumentidega ja fotodega. Joonista paberile ajatelg ning märgi sellele dokumentide ja fotode põhjal tema kaksteist olulist elusündmust, mida arhiiviallikad kajastavad.

Ajajoonele kantavad sündmused + sobivad dokumendid:

12. / 25. november 1914 – Agnia Eliaser sündis Tallinnas / EAA.2100.1.1610. Leht 6. Ristimistunnistus 1922. aastast.

juuni 1933 – Agnia lõpetas Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi / EAA.2100.1.1610. Leht 4. Gümnaasiumi lõputunnistus.

25. aprill 1938 – Agnia lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna *cum laude* / EAA.2100.1.1610. Leht 47. Tartu Ülikooli lõputunnistus.

14. juuni 1941 – Agnia küüditati koos ema Anna ja isa Reinuga esimest korda Siberisse / ERAF.6-R.1.1005. Eliaserite pere rehabiliteerimisdokument.

1945–1949 – Agnia Eliaser naasis Siberits Tallinna ja töötas õpetajana / ERA.4991.1.204.3.9. Õpetajate grupipilt.

suvi 1949 / 1949–1956 – Agnia koos ema Annaga teistkordsel sundasumisel Siberis / ERA.4991.1.190.222. Foto.

11. detsember 1957 – Agnia ema Anna suri Tallinnas peale Eestisse naasmist (1956) / ERA.4991.1.227. Leht 3. Anna Eliaseri surmakuulutus.

juuli 1977 – Agnia lahkub Rootsi õe Elga juurde / ERA.4991.1.194.525. Foto.

12. november 1984 – Agnia allkirjastab lepingu kirjastusega raamatu „Passita ja pajata“ väljaandmiseks / ERA.4991.1.9. Leht 1. Kirjastusleping.

1992 – Agnia koos õe Elgaga puhkusereisil Tenerifel / ERA.4991.1.196.551. Foto.

21. detsember 1996 – Agnia Eliaser suri Stockholmis / Vaba Eestlane. 13.02.1997. Lk 10. Artikkel.

22. aprill 1997 – Agnia Eliaseri matused Tallinna Metsakalmistul / ERA.4991.1.198.766. Foto.

Ülesanne 2. Kuula Stockholmi Eesti Muusika ja Kultuuriühingu Lähiraadio saates 30.04.1986 ette loetud Agnia (Rutt) Eliaseri raamatu „Passita ja pajata“ katkendit ning vasta järgnevalete küsimustele. Saate andis Rahvusarhiivi üle Rootsi Eestlaste Liit.

1. Millest räägib Agnia Eliaseri raamat „Passita ja pajata“?

V: Raamat räägib sellest, kuidas Agnia Siberisse küüditati ja mida ta pidi tegema, et seal ellu jääda.

2. Millal toimus raamatus kirjeldatud küüditamine?

V: Küüditamine toimus 14. juunil 1941.

3. Kui palju eestlasi küüditati?

V: Üle 10 000 eestlase.

4. Kes olid küüditajad?

V: Venemaalt tulnud NKVD väeosad ja kohalikud enamlased, kes olid enamjaolt tõlkideks.

5. Mille eest inimesi arreteeriti ja küüditati?

V: Liiga suure eraomani tõttu. Nõukogude võimu vastase kriitika tõttu. Naabri (alusetu) kaebuse. Kodukaitstes (Kaitseliit) ja Vabadussõjas osalemise tõttu.

6. Mis põhjuse tõi Agnia välja oma perekonna arreteerimiseks ja küüditamiseks?

V: Agnia isa oli osalenud Tartu rahu / Eesti-Vene rahulepingu sõlmimisel 1920. aastal.

7. Kes koos Agniaga arreteeriti?

V: Agnia arreteeriti ja küüditati koos oma vanematega (Anna ja Rein) ning endise riigivanema ja Eesti Panga presidendi Jüri Jaaksoniga.

Lisaks: Jüri Jaaksoni saatus oli tüüpiline Eesti Vabariigi riigitegelastele ja sõjaväelastele. Ta viidi Sevurallag ehk Sosva vangilaagrisse, kus ta mõisteti surma 4. märtsil 1942. Otsus viidi täide 20. aprillil 1942, Jaakson oli 72-aastane.

8. Mida Agnia selles ootamatus olukorras taipas kaasa võtta?

V: Paar portfelli, paberit, suvekleit, paar pesu, mantel, raamat, kaardid, vein, kirsioksad, tekk.

9. Milline oli rong, kuhu arreteeritud paigutati?

V: Loomavagunid, mille akende ette olid löödud lauad. Vagunis oli kahekordsed lavatsid. Vaguni keskel auk kemmergu jaoks.

10. Kust arreteeritud rongis olles süüa said?

V: Toitu oli kaasa võetud, seda sai osta kauplusevagnist, jaamades olnud inimesed andsid oma toidu ning küüditajad andsid leiba ja õliga putru.

11. Kas Agnia isa jäi oma naise ja tütre juurde?

V: Ei jäänud, mehed eraldati teistesse vagunitesse. See oli viimane kord, kui Agnia oma isa nägi.

Ülesanne 3. Loe Agnia (Ruti) kirja Eestisse oma noorele sugulasele Rein-Ottole ja vasta järgnevatele küsimustele.

1. Millal on kiri kirjutatud?

V: 31. jaanuar 1945

2. Kui palju aega oli möödas Agnia ja tema ema küüditamisest?

V: Agnia ja tema ema Anna küüditati 14. juunil 1941, nii et möödas oli umbes 3 ja pool aastat. / Kirjas ütleb 4 aastat.

3. Miks võis Rein-Ottol olla ohtlik Agniale kirjutada?

V: Kүүidatute kirjavahetust jälgis julgeolek. Kui kirja sattus midagi, mida võidi tõlgendada nõukogude korra vastasena, siis võisid mõlemale osapoolle järgneda karistused.

4. Mida Agnia nimetab peamise toiduna?

V: Agnial oli väga vähe süüa, peamine toit oli kartul.

5. Kuidas kirjeldab Agnia oma elukeskkonda?

V: Inimesed on liiga ligidal, mets liiga suur ja loodus metsik. Väljas oli väga külm, umbes 50 kuni 60 miinuskraadi. Nende kodu oli külm (jäätunud põrand).

6. Kuidas sa tõlgendad Agnia lauset: „Tekki ei ole ja riided lõpevad otsa, öösel magades lõhub riideid palju rohkem.“

V: Tuba on nii külm ja tekki ei ole, nii et Agnia peab riietega maga, kuid riided on nii räbalad, et see lõhub neid veelgi.

7. Milline oli kirja meeleolu?

V: Kirja meeleolu oli nukker. Agnia ei uskunud, et ta lõpuni vastu peab ja Siberist koju tagasi jõuab.

8. Millest Agnia puudust tundis?

V: Agnia tundis puudust informatsioonist, lugemisest ja raamatutest. Kirjas esitatud küsimuste järgi võib öelda, et ta tundis puudust kodust, Tallinnast.